

(๒๒)

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งที่ ๑๘/๒๕๖๒

เรื่องพิจารณาที่ ต. ๑๖/๒๕๖๒

วันที่ ๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๒

เรื่อง นางวันเพ็ญ พรมรังสรรค์ และนางอารมย์ คำจริง กับคณะ (ผู้ร้อง) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า นางวันเพ็ญ พรมรังสรรค์ และ
นางอารมย์ คำจริง กับคณะ (ผู้ร้อง) กล่าวอ้างว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑ เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจรัฐในการจัดการ
สินแร่ซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศในลักษณะให้การประมูลแก่เอกชน แต่ในบทเฉพาะกาล
มาตรา ๑๘๘ และมาตรา ๑๘๙ บัญญัติให้มีการคุ้มครองสิทธิเดิมของบุคคลที่เคยได้รับอนุญาต
ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ ที่เป็นระบบสัมปทานให้มาได้สิทธิการประมูลตามพระราชบัญญัติแร่
พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑ บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจึงมีลักษณะผูกขาดทางเศรษฐกิจไม่เป็นธรรม
เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ว่าด้วยการประมูลซึ่งต้องแข่งขัน
อย่างเป็นธรรม ทั้งยังเลือกปฏิบัติและกีดกันทำให้การประมูลไม่ได้เกิดขึ้นจริงอาจนำไปสู่การฮั้วประมูล
ซึ่งทำให้รัฐเสียหาย ไม่สามารถจัดระเบียบการประกอบอาชีพได้ อีกทั้งยังเป็นไปเพื่อประโยชน์เอกชน

- ๒ -

หรือกลุ่มบุคคล ทำให้ไม่มีการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศแท้จริงได้ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๗๕

๒. พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๖ เป็นบทบัญญัติที่เปิดช่องให้เอกชนสามารถยื่นคำขออาชญาบัตรสำรวจแร่ อาชญาบัตรผูกขาดสำรวจแร่ หรืออาชญาบัตรพิเศษครอบคลุมลงไปทับซ้อนบนที่ดินอยู่อาศัยทำกินของประชาชน ส่งผลให้ประชาชนต้องเสียสิทธิในที่ดินอยู่อาศัย ทำให้เอกชนได้รับสิทธิคุ้มครองตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๕ (๔) และมาตรา ๓๓ และไม่มีขั้นตอนให้ประชาชนยินยอมหรือให้ความเห็นชอบในการยื่นคำขอก่อนที่จะมีการรับจดคำขอทั้งที่เป็นโครงการที่อาจมีผลกระทบรุนแรงทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนและชุมชน โดยประชาชนไม่อาจโต้แย้งหรือคัดค้านได้ นอกจากนี้ยังไม่สามารถเพิกถอนอาชญาบัตรที่ออกให้กับเอกชนแล้วได้โดยง่าย เนื่องจากพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๗ บัญญัติให้เอกชนมีสิทธิได้รับเงินชดเชยความเสียหายจากการเพิกถอนดังกล่าว บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจึงทำให้ประชาชนไม่สามารถรับสิทธิการกระจายถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม ไม่มีหลักทรัพย์ที่มั่นคงในการประกอบอาชีพเกษตรกร ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน และไม่สามารถที่จะโต้แย้งคัดค้านทวงคืนโครงการขนาดใหญ่ได้ เนื่องจากไม่เป็นผู้มีสิทธิในที่ดินทำกิน เป็นการละเมิดสิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๕๘ มาตรา ๗๑ มาตรา ๗๒ มาตรา ๗๓ และมาตรา ๗๗

๓. พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ วรรคสอง (๔) บัญญัติให้เอกชนสามารถยื่นคำขอทำเหมืองในพื้นที่ที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐได้ ซึ่งมีผลทำให้ไม่เป็นการปกป้องคุ้มครองสิทธิการอยู่อาศัยทำมาหากินของประชาชนที่อาศัยทำกินอยู่ในที่ดินที่ได้รับการปฏิรูปกรรมสิทธิ์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมซึ่งยังคงเป็นที่ดินของรัฐ ทำให้เอกชนมีอำนาจเหนือที่ดินทำกินของประชาชน ส่งผลให้ประชาชนกลายเป็นผู้บุกรุกแปลงประทานบัตร และอาจต้องถูกดำเนินคดีหากเข้าไปในที่ดินดังกล่าวภายหลังที่เอกชนได้รับประทานบัตรแล้วตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๓๓ บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจึงเป็นการจำกัดเสรีภาพในการอยู่อาศัยของประชาชน

ทำให้ประชาชนไม่มีสิทธิในที่ดินทำกินตามกฎหมาย ถือเป็น การตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ขัดต่อหลักนิติธรรม จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๘ มาตรา ๗๒ มาตรา ๗๕ และมาตรา ๗๗

๔. พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๒๗ บัญญัติให้กรณีเพิกถอนอาชญาบัตรประทานบัตร หรือใบอนุญาต ในลักษณะเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่การอันเป็นสาธารณูปโภค การป้องกันประเทศ หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่นของรัฐ ให้ผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำดังกล่าวมีสิทธิได้รับเงินชดเชยความเสียหายตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงหลักการของพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ มาตรา ๘ ทวิ และ มาตรา ๘ ตี ที่บัญญัติให้ผู้ถืออาชญาบัตร ผู้ถือประทานบัตรชั่วคราว ผู้ถือประทานบัตร หรือผู้ได้รับอนุญาต จะเรียกค่าเสียหายใด ๆ มิได้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจึงทำให้ประเทศต้องเกิดความเสียหายโดยไม่อาจควบคุมได้ และการให้อำนาจรัฐมนตรีเป็นผู้ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขดังกล่าว เป็นการให้อำนาจแก่บุคคลโดยมิชอบ เนื่องจากการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการเงินการคลังของประเทศ จึงไม่ชอบด้วยการกำหนดให้ต้องจ่ายเงินชดเชยความเสียหายให้กับเอกชนทั้งสิ้น และยังเป็นการบัญญัติกฎหมายให้เอกชนมีอำนาจเหนือกว่ารัฐและมีอำนาจเหนือกว่าวินัยการเงินการคลังของประเทศซึ่งเป็นความมั่นคงสำคัญของประเทศ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๒

ผู้ร้องทั้งสองกับคณะ ได้ยื่นหนังสือร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้ส่งพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่ายังไม่ปรากฏปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงวินิจฉัยให้ยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว ผู้ร้องทั้งสองกับคณะ ได้คัดค้านการยุติเรื่องของผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงได้ยื่นเรื่องต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อขอให้เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญ แต่ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการวินิจฉัยว่าเป็นการวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินแล้ว ไม่มีข้อเท็จจริงใหม่ที่อาจทำให้คำวินิจฉัยเปลี่ยนแปลงไป จึงไม่ส่ง

- ๔ -

พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาย้งศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย ผู้ร้องทั้งสองกับคณะ
จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า คำร้องของผู้ร้องทั้งสองกับคณะต้องด้วย
รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับไว้พิจารณาวินิจฉัย หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑๓ บัญญัติว่า “บุคคล
ซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อ
มีคำวินิจฉัยว่าการกระทำนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” และ
พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘
วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับมาตรา ๔๗ ผู้ใดถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญคุ้มครองไว้
ถ้าผู้นั้นเห็นว่าการละเมิดนั้นเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
ให้ยื่นคำร้องต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน และให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณายื่นคำร้องต่อศาลพร้อมด้วย
ความเห็นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้องจากผู้ร้อง โดยให้ผู้ตรวจการแผ่นดินแจ้งผลการพิจารณา
ให้ผู้ร้องทราบภายในสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องทั้งสอง
กับคณะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๑
มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๘ มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๒ มาตรา ๔๖ มาตรา ๕๔ วรรคสอง (๔) มาตรา ๑๒๗
มาตรา ๑๘๘ และมาตรา ๑๘๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๓๘
มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๓ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๒ มาตรา ๗๑ มาตรา ๗๒ มาตรา ๗๓ มาตรา ๗๕
และมาตรา ๗๗ อันเป็นกรณีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติ
แห่งกฎหมายดังกล่าว ซึ่งการยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ในกรณีเช่นนี้ ต้องเป็นไปตาม
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณา
ของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘ ซึ่งแม้ผู้ร้องทั้งสองกับคณะจะได้ยื่นคำร้อง

- ๕ -

ต่อผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ตรวจการแผ่นดินได้แจ้งผลการพิจารณาแล้วก็ตาม แต่ข้อเท็จจริงตามคำร้องเป็นเพียงการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายของผู้ร้องทั้งสองกับคณะและไม่ปรากฏว่ามีการกระทำอันเป็นการละเมิดต่อสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญของผู้ร้องทั้งสองกับคณะอันเป็นผลจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวแต่อย่างใด กรณีตามคำร้องจึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๘ ดังนั้น ผู้ร้องทั้งสองกับคณะจึงไม่อาจยื่นคำร้องดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย

(คำสั่งที่ ๑๘/๒๕๖๒)

[Signature]

(นายจรูญ ภัคดีชนากุล)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

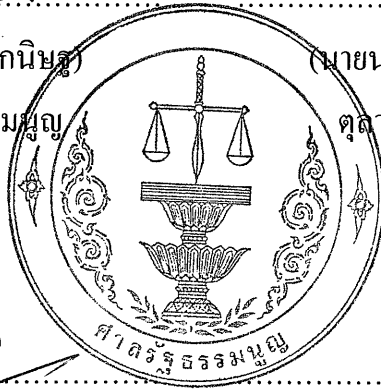
(นายชัช ชลวร)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายทวีเกียรติ มินะกนิษฐ)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายบุญส่ง กุลนุปผา)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายปัญญา อุดชาชน)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายวรวิทย์ กังศศิเทียม)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

[Signature]

(นายอุดมศักดิ์ นิติมন্ত্রী)
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ